

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра теорії та історії держави і права, конституційного права

ПОГОДЖЕНО:

Начальник кафедри,

кандидат юридичних наук, доцент

підполковник внутрішньої служби

Шамрук Н.Б.

« ____ » _____ 2022 р.

СИЛАБУС

навчального курсу «Проблеми міжнародного приватного права»

спеціальність 081 «Право»

форма навчання: денна

РОЗРОБНИК:

доцент кафедри,

кандидат юридичних наук

Олійник В.С. _____

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри теорії та історії

держави і права, конституційного права

Протокол № __ від « __ » _____ 2022 р.

Кредити та кількість
годин:

4 кредити ECTS; години: 16 лекційних, 24
семінарських, 80самостійна робота.

Чернігів – 2022

Анотація курсу

Характерною особливістю сучасних міжнародних відносин є поглиблення та розвиток економічного співробітництва між державами.

З набуттям Україною незалежності активізувались на міжнародній арені її політичні, економічні, науково-технічні та культурні зв'язки. Обраний курс направлений на побудову економіки відкритого типу. Встановлюються ділові контакти з Європейським економічним співтовариством, провідними міжнародними економічними організаціями: Міжнародним валютним фондом, Міжнародним банком реконструкції та розвитку.

У 1991р. в Україні прийнята низка важливих законодавчих актів, що створили необхідну правову основу для зовнішньоекономічної діяльності українських юридичних та фізичних осіб. Вони отримали право самостійно здійснювати зовнішньоекономічну діяльність, створювати спільні підприємства з зарубіжними партнерами, займатися інвестиційною діяльністю закордоном.

Тому, знання міжнародного приватного права, за допомогою якого здійснюється правове регулювання ділових та інших зв'язків юридичних та фізичних осіб різних країн, є невід'ємною частиною, необхідним компонентом сучасної вищої юридичної освіти. Повноцінним юристом можливо стати лише за умови оволодіння основами міжнародного приватного права та вивчення його актуальних проблем.

Мета курсу

Метою вивчення навчальної дисципліни «Проблеми міжнародного приватного права» є ознайомлення магістрів із системою знань, формування відповідних вмій, навичок, системної культури у вирішенні питань, що виникають при розгляді приватноправових відносин ускладнених іноземним елементом.

Організація навчання

Тематичний план

№	Назва теми	Всього годин	Лекції	Семінари	Практичні заняття	Самостійна робота
3 семестр						
Розділ 1.						
1	Загальні положення міжнародного приватного права.	14	2	2		10
2	Проблеми правового статусу фізичних і юридичних осіб в сучасному міжнародному	16	2	4		10

	приватному праві. Держава як суб'єкт приватно-правових відносин з іноземним елементом.					
	Всього за розділ 1	30	4	6		20
Розділ 2.						
3	Актуальні проблеми колізійних питань права інтелектуальної власності.	14	2	2		10
4	Проблеми колізійних питань права власності. Екстериторіальна дія законів про націоналізацію.	16	2	4		10
	Всього за розділ 2	30	4	6		20
Розділ 3.						
5	Проблеми колізійних питань сімейного і спадкового права	14	2	2		10
6	Проблеми міжнародного цивільного процесу	16	2	4		10
	Всього за розділ 3	30	4	6		20
Розділ 4.						
7	Проблеми міжнародного комерційного арбітражу	14	2	2		10
8	Проблеми колізійних питань трудових відносин	16	2	4		10
	Всього за розділ 4	30	4	6		20
	Всього годин за курсом	120	16	24		80

Завдання до семінарів та практичних занять

Семінарські заняття

Готуючись до семінарського заняття Ви маєте підготувати конспект питань, що містяться в плані відповідної теми. Наявність конспекту всіх (!) питань та ваша присутність на занятті є запорукою успішної роботи та отримання балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки). Відсутність конспекту або неповний конспект, навіть за умови вашої присутності на семінарі, оцінюється в 0 балів.

Плани семінарських занять

Тема 1. Загальні положення міжнародного приватного права.

1. Поняття міжнародного приватного права, його предмет та система.
2. Методи регулювання відносин в міжнародному приватному праві
3. Колізійна норма – основний інститут міжнародного приватного права
4. Джерела (форми) міжнародного приватного права
5. Вибір та застосування іноземного права

Література: основна № 1 - 6; допоміжна № 1-2, 6, 8-9,11,30; інтернет-ресурси № 2.

Тема 2. Проблеми правового статусу фізичних і юридичних осіб в сучасному міжнародному приватному праві. Держава як суб'єкт приватно-правових відносин з іноземним елементом.

1. Правовий статус фізичних осіб.
2. Юридичні особи як суб'єкти міжнародного приватного права.
3. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права.

Література: основна № 1 - 6; допоміжна №1-2, 6, 8-9,11,15-16, 18, 25, 29, 30; інтернет-ресурси № 2.

Тема 3. Актуальні проблеми колізійних питань права інтелектуальної власності.

1. Актуальні питання в сфері загальних положень про право інтелектуальної власності.
2. Проблемні питання правового режиму об'єктів та правового положення суб'єктів права інтелектуальної власності.
3. Проблемні питання змісту права інтелектуальної власності.

4. Актуальні питання договірних відносин щодо права інтелектуальної власності.

Література: основна № 1 - 6; допоміжна № 1-2, 4,6, 8-9,11,24, 30; інтернет-ресурси № 2, 8.

Тема 4. Проблеми колізійних питань права власності. Екстериторіальна дія законів про націоналізацію.

1. Питання власності у приватноправових відносинах, ускладнених іноземним елементом: проблеми, тенденції, перспективи.

2. Закон місцезнаходження речі та сфера її застосування.

3. Принцип імунітету іноземної держави та її майна. Питання про призначення іноземними державами внутрішньодержавних актів про націоналізацію.

4. Правове регулювання іноземних інвестицій в Україні та за кордоном.

5. Колізійні питання права власності у міжнародному приватному праві.

6. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів. Міжнародні договори України про торгівельно-економічне та інші види співробітництва.

7. Зміст міжнародного договору купівлі-продажу. Права та обов'язки покупців. Права та обов'язки продавця. Розрахунки. Якість товару. Претензії та позови. Позовна давнина. Бартерні (товарообмінні) операції.

8. Актуальні питання регулювання угод купівлі-продажу в міжнародних правовідносинах: проблеми, тенденції, перспективи.

Література: основна № 1 - 6; допоміжна № 1-2, 4,6, 8-9,11,19-22, 26, 28,30, 31-34; інтернет-ресурси №2, 5-9.

Тема 5. Проблеми колізійних питань сімейного і спадкового права.

1. Шлюб: поняття, умови укладення в міжнародному приватному праві.

2. Колізійні питання укладення шлюбу та проблеми його визнання за кордоном.

3. Шлюб іноземців в країні перебування та проблеми його визнання.

4. Розлучення, недійсність шлюбу.

5. Особисті відносини між подружжям за національним правом. Майнові права та обов'язки подружжя за національним правом.
 6. Спадкові правовідносини в міжнародному приватному праві: проблеми, тенденції, перспективи.
 7. Колізії у праві спадщини.
 8. Коло нащадків та їх черговість у законодавстві різних країн.
 9. Актуальні питання права успадкування іноземних громадян в Україні.
- Література: основна № 1 - 6; допоміжна № 1-2, 5, 6, 8-11, 19-21,30, 35-37; інтернет-ресурси № 2, 10-16.*

Тема 6. Проблеми міжнародного цивільного процесу.

1. Загальні положення міжнародного цивільного процесу.
2. Загальна характеристика міжнародних договорів з питань цивільного процесу.
3. Підсудність справ, ускладнених іноземним елементом.
4. Виконання судових доручень іноземних судів та звернення судів України з дорученнями до іноземних судів.
5. Визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні.

Література: основна № 1 - 6; допоміжна № 1-2, 6, 8-9,10, 11,19, 21, 30; інтернет-ресурси № 2.

Тема 7. Проблеми міжнародного комерційного арбітражу.

1. Арбітраж і його види. Арбітражне застереження.
2. Діяльність ЮНСИТРАЛ в сфері організації арбітражного правосуддя.
3. Комерційні арбітражні суди та основні принципи їх діяльності.
4. Актуальні проблеми визнання арбітражних рішень. Підстави оскарження арбітражних рішень.

Література: основна № 1 - 6; допоміжна № 1-2, 3, 6, 8-9,11,17, 30; інтернет-ресурси № 2, 17-20.

Тема 8. Проблеми колізійних питань трудових відносин.

1. Основні риси трудових правовідносин «з іноземним елементом».

2. Міжнародна праця як об'єкт правового регулювання .
3. Колізійні прив'язки, застосовувані до регламентації трудових відносин з «іноземним елементом».
4. Правове регулювання праці іноземців в Україні.
5. Правове регулювання праці громадян України за кордоном.
6. Правове регулювання соціального захисту у відносинах «з іноземним елементом».

Література: основна № 1 - 6; допоміжна № 1-2, 6, 8-9,11,30; інтернет-ресурси №1 – 2.

Завдання для самостійної роботи

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання завдань самостійної роботи вам необхідно зробити конспект нижчезазначених питань. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене в обсязі не менше двох сторінок рукописного тексту.

1. Джерела (форми) міжнародного приватного права
2. Вибір та застосування іноземного права
3. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права.
4. Проблемні питання змісту права інтелектуальної власності.
5. Актуальні питання договірних відносин щодо права інтелектуальної власності.
6. Принцип імунітету іноземної держави та її майна. Питання про призначення іноземними державами внутрішньодержавних актів про націоналізацію.
7. Правове регулювання іноземних інвестицій в Україні та за кордоном.
8. Колізійні питання права власності у міжнародному приватному праві.
9. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів. Міжнародні договори України про торгівельно-економічне та інші види співробітництва.
10. Зміст міжнародного договору купівлі-продажу. Права та обов'язки покупців. Права та обов'язки продавця. Розрахунки. Якість товару. Претензії та позови. Позовна давнина. Бартерні (товарообмінні) операції.

11. Актуальні питання регулювання угод купівлі-продажу в міжнародних правовідносинах: проблеми, тенденції, перспективи.
12. Шлюб іноземців в країні перебування та проблеми його визнання.
13. Розлучення, недійсність шлюбу.
14. Особисті відносини між подружжям за національним правом. Майнові права та обов'язки подружжя за національним правом.
15. Спадкові правовідносини в міжнародному приватному праві: проблеми, тенденції, перспективи.
16. Колізії у праві спадщини.
17. Коло нащадків та їх черговість у законодавстві різних країн.
18. Актуальні питання права успадкування іноземних громадян в Україні.
19. Підсудність справ, ускладнених іноземним елементом.
20. Виконання судових доручень іноземних судів та звернення судів України з дорученнями до іноземних судів.
21. Визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні.
22. Комерційні арбітражні суди та основні принципи їх діяльності.
23. Актуальні проблеми визнання арбітражних рішень. Підстави оскарження арбітражних рішень.
24. Колізійні прив'язки, застосовувані до регламентації трудових відносин з «іноземним елементом».
25. Правове регулювання праці іноземців в Україні.
26. Правове регулювання праці громадян України за кордоном.
27. Правове регулювання соціального захисту у відносинах «з іноземним елементом».

Література: основна № 1 - 6; допоміжна № 1 – 37; інтернет-ресурси № 1 – 20.

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання виконуються у вигляді рукописної доповіді обсягом до 5 сторінок за темою яка обирається з нижченаведеного переліку або індивідуальною темою погодженою з викладачем.

Тематика індивідуальних завдань:

1. Історія розвитку доктрини міжнародного приватного права.
2. Система науки сучасного міжнародного приватного права.
3. Співвідношення та взаємозв'язок міжнародного приватного та міжнародногопублічного права
4. Значення порівняльного вивчення міжнародного приватного права різних країн.
5. Основні течії в процесі кодифікації міжнародного приватного права.
6. Основні форми здійснення кодифікації міжнародного приватного права.
7. «Автономна» кодифікації міжнародного приватного права.
8. Альтернативні варіанти кодифікації.
9. Сучасні уніфікаційні процеси в сфері міжнародного приватного права.
10. “Кульгаючі” правовідносини та “кумулятивні” колізійні норми.
11. Інтерлокальні колізії.
12. Інтерперсональні колізії.
13. Питання взаємності в міжнародному приватному праві.
14. Обмеження дієздатності, безвісна відсутність та оголошення померлим в колізійномууправі України.
15. Цивільно-правовий статус біженців та вимушених переселенців в Україні.
16. Правове становище іноземців в Україні.
17. Правове становище осіб без громадянства в Україні.
18. Правове регулювання іноземних інвестицій. Питання націоналізації і конфіскації.
19. Правове становище іноземних інвестицій у вільних економічних зонах.
20. Правове становище української власності за кордоном.
21. Право держави на проведення націоналізації.
22. Договір міжнародної купівлі-продажу, поняття і основні умови.
23. Договір міжнародного підяду.
24. Правове регулювання міжнародних перевезень.
25. Міжнародні «змішані» перевезення.

26. Встановлення опіки та піклування в міжнародному приватному праві.
27. Специфіка спадкових правовідносин міжнародного характеру.
28. Колізійні питання спадкових правовідносин.
29. Інститут спадкової трансмісії та негідного спадкоємця.
30. Міжнародні позадоговірні зобов'язання в українському праві.
31. Міжнародно-правове регулювання позадоговірних відносин.
32. Правова регламентація деліктних зобов'язань за двосторонніми міжнародними договорами.
33. Положення Афінської конвенції про перевезення морем пасажирів та їх багажу 1974р. про деліктні зобов'язання.
34. Поняття і правова природа міжнародного комерційного арбітражу.
35. Міжнародно-правові основи міжнародного комерційного арбітражу.

Порядок оцінювання

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в Таблиці 1

Таблиця 1

№	Назва теми	Всього балів	Форма заняття та		
			Лекції (ведення конспекту)	Семінари (конспектування, питань, виступ, доповнення)	Практичні Заняття (опрацювання матеріалів для підготовки, успішне виконання завдань)
<i>Розділ 1. Загальні положення міжнародного приватного права. Проблеми правового статусу фізичних і юридичних осіб в сучасному міжнародному приватному праві.</i>					
1	Загальні положення міжнародного приватного права.	7	1	6	
2	Проблеми правового статусу фізичних і юридичних осіб в сучасному міжнародному приватному праві. Держава як суб'єкт приватно-правових відносин з іноземним	7	1	6	

	елементом.				
Розділ 2. Деякі актуальні проблеми колізійних питань права інтелектуальної власності та права власності.					
3	Актуальні проблеми колізійних питань права інтелектуальної власності.	6	1	5	
4	Проблеми колізійних питань права власності. Екстериторіальна дія законів про націоналізацію.	7	1	6	
Розділ 3. Актуальні проблеми колізійних питань сімейного і спадкового права та міжнародного цивільного процесу.					
5	Проблеми колізійних питань сімейного і спадкового права	7	1	6	
6	Проблеми міжнародного цивільного процесу	7	1	6	
Розділ 4. Актуальні проблеми міжнародного комерційного арбітражу та колізійних питань трудових відносин.					
7	Проблеми міжнародного комерційного арбітражу	7	1	6	
8	Проблеми колізійних питань трудових відносин	7	1	6	
Разом		55	8	47	
Виконання індивідуальних завдань		5			
Іспит		40			
Всього		100 балів			

За ведення конспекту лекцій нараховується 1 бал за кожну тему, що повністю відображена у вашому конспекті. Таким чином, за роботу на лекціях ви можете отримати до 8 балів. Нагадуємо, що під час лекцій та інших занять не припустимо відволікатись розмовами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття студента, що порушує дисципліну або запізнюється. Поважайте працю викладача, ваших товаришів по навчанню та себе – дотримуйтесь дисципліни під час

освітнього процесу. Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції слід відпрацювати переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на його питання за змістом лекції.

Робота на семінарах оцінюється за наступними критеріями:

- ваша присутність та повний конспект семінарського заняття забезпечують вам 2 бали;

- для того аби отримати ще два бали слід брати участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань);

- виступ із доповіддю на питання за планом семінарського завдання може принести вам ще два бали за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню;

Таким чином ваша участь в роботі семінару може принести вам до 6 балів за одне заняття. Пропущений семінар відпрацьовується написанням конспекту всіх питань з плану заняття та відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання.

Кожен магістр має до кінця навчального року написати та надати викладачу індивідуальне завдання з запропонованого переліку або за власною темою узгодженою з викладачем. Успішне виконання цього завдання оцінюється в 5 балів. При цьому оцінка відбувається узагальненням балів за 5 критеріями: 1) грамотність та оформлення – 0,5 бала; 2) відповідність змісту темі – 0,5 бала; 3) структурна логічність – 0,5 бала; 4) аргументованість висновків – 0,5 бала; 5) оригінальність роботи та культура посилань на джерела – 0,5 бала.

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді усного або письмового заліку на якому ви можете отримати до 40 балів в залежності від повноти та обґрунтованості ваших відповідей. На заліку магістр може отримати до трьох питань, в залежності від кількості балів, які вже має, на розсуд викладача. Після цього магістрові надається час для підготовки до відповіді на питання, на розсуд викладача. Увага! Здача заліку є обов'язковою, незалежно від того скільки балів ви отримали під час проходження курсу. Якщо під час проходження курсу ви отримали менше 40 балів ви є недопущеним до заліку до отримання необхідної кількості балів. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 2.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до заліку

1. Розкрийте поняття міжнародного приватного права, визначте передумови його виникнення.
2. Дайте опис головної специфічної ознаки міжнародного приватного права – колізії права. Сформулюйте головну мету міжнародного приватного права.
3. Визначте відмінності між континентальною та англо-саксонською системами права.
4. Дайте опис системи міжнародного приватного права як навчального курсу. Розкрийте сутність міжнародного приватного права.
5. Дайте правову характеристику предмету міжнародного приватного права.
6. Розкрийте поняття «іноземний елемент» в міжнародному приватному праві.
7. Дайте порівняльну характеристику методів правового регулювання міжнародного приватного права.
8. Визначте місце міжнародного приватного права в системі права.
9. Визначте співвідношення міжнародного приватного права з внутрішньодержавним та міжнародним публічним правом.

10. Розкрийте поняття та охарактеризуйте процес уніфікації норм міжнародного приватного права. Визначте роль міжнародних організацій в уніфікації норм міжнародного приватного права.
11. Дайте правову характеристику джерел міжнародного приватного права, визначте, в чому полягає їх подвійність.
12. Дайте правову характеристику міжнародного договору як джерела міжнародного приватного права.
13. Дайте правову характеристику національного законодавства як джерела міжнародного приватного права.
14. Дайте правову характеристику звичаїв та судової практики в системі джерел міжнародного приватного права.
15. Розкрийте поняття і структуру колізійної норми.
16. Наведіть класифікацію колізійних норм.
17. Розкрийте основні типи колізійних прив'язок.
18. Кваліфікація колізійної норми, її тлумачення та застосування.
19. Розкрийте підстави, порядок та обмеження застосування іноземного права.
20. Охарактеризуйте застосування іноземного права.
21. Розкрийте два способи кваліфікації: за законом суду та за правом, до якого відсилає колізійна норма.
22. Розкрийте сутність установлення змісту іноземного права – визначення його змісту у відповідності з тлумаченням, практикою застосування та доктриною.
23. Розкрийте поняття та сутність основних засад (принципів) міжнародного приватного права.
24. Охарактеризуйте автономію волі учасників правовідносин.
25. Охарактеризуйте принцип найбільш тісного зв'язку.
26. Покажіть особливості принципу надання визначених режимів: національного, спеціального, режиму найбільшого сприяння.
27. Охарактеризуйте принцип взаємності.

28. Сформулюйте принцип міжнародної ввічливості та дайте його характеристику.
29. Покажіть особливості принципу недискримінації. Розкрийте поняття реторсії.
30. Охарактеризуйте зворотню відсилку та відсилку до законодавства третьої держави.
31. Дайте правові пояснення відносно застереження про публічний порядок.
32. Назвіть особливості обходу закону в міжнародному приватному праві.
33. Розкрийте поняття і види суб'єктів міжнародного приватного права та їх загальну характеристику.
34. Розкрийте правовий статус фізичних осіб як суб'єктів міжнародного приватного права.
35. Розкрийте основні правові режими, що надаються іноземним громадянам та особам без громадянства.
36. Розкрийте правове положення юридичних осіб в міжнародному приватному праві.
37. Поясніть поняття «особистий закон» та «національність» юридичних осіб, наведіть критерії визначення національності.
38. Дайте характеристику правового статусу держави як учасника приватноправових відносин, що ускладнені іноземним елементом.
39. Розкрийте зміст імунітету держави: поняття, види, зміст.
40. Покажіть роль міжнародних організацій як суб'єктів міжнародного приватного права.
41. Розкрийте колізійні питання права власності та інших речових прав в міжнародному приватному праві.
42. Охарактеризуйте правове регулювання іноземних інвестицій.
43. Розкрийте колізійні питання укладення зовнішньоекономічних угод.
44. Покажіть колізійне та матеріально-правове регулювання договорів міжнародної купівлі-продажу товарів.

45. Розкрийте поняття та дайте характеристику правового регулювання міжнародних перевезень.
46. Розкрийте поняття та дайте характеристику колізійного регулювання зобов'язань, що виникають внаслідок нанесення шкоди.
47. Розкрийте поняття та дайте характеристику інтелектуальної власності в міжнародному приватному праві.
48. Розкрийте поняття та дайте характеристику правовому регулюванню трудових відносин, що ускладнені іноземним елементом.
49. Розкрийте поняття та дайте характеристику сімейно-шлюбних відносин міжнародного характеру.
50. Розкрийте поняття та дайте характеристику правового регулювання спадкових відносин в міжнародному приватному праві.
51. Охарактеризуйте міжнародний цивільний процес.
52. Розкрийте зміст легалізації іноземних документів та визначте особливості апостилю.
53. Дайте правову характеристику поняття та видів міжнародного комерційного арбітражу.

Політика академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів);
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Конституція України: чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 11 квітня 2018 р.: (офіц. ТЕКСТ). Київ: ПАЛИВОДА А. В., 2018. 76 с.
2. Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Довідник з міжнародного приватного права та міжнародного цивільного процесу. Київ: Алерта, 2019. 234 с.
3. Міжнародне приватне право: навч. посіб. / За ред..С.Г. Кузьменка. Київ: Центр учбової літератури. 2010. 316 с.
4. Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право: підручник, 4-те вид., переробл. і допов. Київ: Атіка, 2009. 500 с.
5. Міжнародне приватне право: навч. посіб. / За ред. В.М. Гайворонського, В.П. Жушмана. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 368 с.
6. Міжнародне приватне право. Актуальні проблеми / За ред. проф. А. Довгерта. Київ: Український центр правничих студій. 2001. 334 с.

Допоміжна

1. Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право : підручник. Вид. 8-ме, переобл. і допов. Київ: Алерта, 2021. 524 с.
2. Міжнародне приватне право : підручник / Є. М. Білоусов та ін.; за заг. ред. Є. М. Білоусова, І. В. Яковюка. Харків : Право, 2021. 408 с.
3. Міжнародний комерційний арбітраж: навч.-метод. посіб./ С.С. Андрейченко та ін. Київ : Фенікс, 2021. 218 с
4. Право інтелектуальної власності: підручник. /О. І. Харитоновна та ін.; за заг. ред. О. І. Харитоновної. Київ: Видавництво Юрінком Інтер, 2021. 540 с.
5. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: Вид. 2-ге, перероб. та доп. / за заг. ред. д.ю.н., професора, академіка Академії наук вищої школи України М. М. Ясинка. Київ: Алерта, 2020. 810 с.
6. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право» для здобувачів вищої освіти 4-го курсу юридичного факультету, що навчаються на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, спеціальність 6.030401 «Правознавство»/Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 198 с.
7. Порівняльний цивільний процес : навчально-методичний посібник / Т. В. Заварза, С. М. Бервено, Л. В. Новікова, К. М. Тоцька. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 156 с.
8. Міжнародне приватне право: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. /за ред. проф. В.П. Жушмана та доц. І.А. Шуміло. Харків: Право, 2015. 320 с.
9. Міжнародне приватне право : підручник / за ред. А.С. Довгерта і В.І. Кисіля. 2-ге видання. Київ: Алерта, 2014. 656 с.
10. Міжнародний цивільний процес України: навчальний посібник ; практикум / за заг. ред. д.ю.н., проф. С. Я. Фурси. Київ: Фурса С. Я., 2010. 328 с.
11. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. № 2709-IV. *Відомості Верховної Ради*. 2005. №32. Ст.422. 12. Про міжнародні

договори України: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540.

13. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-ХІІ. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 29. Ст. 327.

14. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 р. № 93/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 19. Ст. 80.

15. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 04.02.1994 р. № 3773-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 23. Ст. 161.

16. Про біженців: Закон України від 21.06.2001 р. № 3671- VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 47. Ст. 250.

17. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 р. № 4002- XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 25. Ст. 198.

18. Про імміграцію: Закон України від 07.06.2001 р. № 2491-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 41. Ст. 197.

19. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.

20. Сімейний кодекс України : Закон України від 10 січня 2002 р. № 2947-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21-22. Ст. 135.

21. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-42. Ст. 492

22. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради*. 2003. № 18-22. Ст. 144.

23. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1992. № 49. ст.668.

24. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1994. № 13. ст.64.

25. Європейська конвенція про громадянство від 06.11.1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 45. Ст. 437.

26. Конвенція про розв'язання івестиційних спорів між державами та іноземними особами від 18.05.1965, ратифікована Україною 16.03.2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 21. Ст. 161.

27. Гіренко О.Т. Сучасні тенденції регулювання юрисдикційних імунітетів у міжнародному приватному праві: автореф. дис...канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2009. 23 с.

28. Філіп'єв А.О. Приватне право невизнаних держав та практика правозастосування. *Українські наукові записки*, 2007. №4(24). С. 177 – 183.

29. Чорнолуцький Р.В. Проблеми правосуб'єктності осіб в колізійному праві України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2006. 22 с.

30. Очерки международного частного права / под ред. проф. Довггерта А. Харьков: Одиссей, 2007. 816 с.

31. Лазарева Т.П. Международное торговое право: расчеты по контрактам. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: Юстицинформ, 2003. 288 С. 31.
32. Правила ИНКОТЕРМС - 1990/2000: Комментарии и аналитические материалы / автор коммент. и текста А.А. Чубарь. Київ: Юстиниан, 2002. 608 с.
33. Мережко А.А. Транснациональное торговое право (Lex mercatoria): монографія. Київ: Таксон, 2002. 464 с.
34. Коссак В. Проблеми застосування Віденської конвенції про договори міжнародної купівлі-продажу 1980 р. // Юридичний журнал «Право України», 2013. № 7. С. 91 – 102.
35. Калакура В. Проблеми колізійного регулювання сім'ї та шлюбу в міжнародному приватному праві // Юридичний журнал «Право України», 2013. № 7. С. 145 – 153.
36. Кисіль В. Спадкові відносини в сучасному міжнародному приватному праві // Юридичний журнал «Право України», 2013. № 7. С. 154 – 182.
37. Кармаза О.О. Міжнародне спадкове право: науково-практичний посіб. Київ: Фурса С.Я.: КНТ, 2007. 328 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Золотарьова О. А. Міжнародне трудове право. Електронний навчально-методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Одеського інституту МАУП. ОІ МАУП, 2021. 45 с. URL: <http://odessamaup.pp.ua> (дата звернення 15.07. 2022).
2. Мережко О. Сучасні теорії міжнародного приватного права. *Юридична газета*, 2006. №4(64). URL: <http://www.yur-gazeta.com/oarticle/2036/> (дата звернення 15.07. 2022).
3. Проценко І. Окремі проблеми визначення правового статусу іноземців у законодавстві України. *Юридичний журнал*, 2013. №1. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3802>
4. Поліщук Л.І. Критерії визначення національності юридичної особи у міжнародному приватному праві // Науково-практична інтернет-конференція від 24.02.2012 р. URL: http://legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=216:120222-18&catid=37:-3&Itemid=54&lang=ru (дата звернення 15.07. 2022).
5. Білоус О. Світоглядна проблематика концепції lex mercatoria . *Юридичний журнал*, 2013. - №4. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3972> (дата звернення 15.07. 2022).
6. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів: Міжнародний документ від 11.04.1980. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_003 (дата звернення 15.07. 2022).

7. Принципи міжнародних комерційних договорів (Принципи УНІДРУА): Міжнародний документ від 01.01.1994. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_920 (дата звернення 15.07. 2022).
8. Паризька конвенція про охорону промислової власності: Міжнародний документ від 20.03.1883. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_123 (дата звернення 15.07. 2022).
9. Кисіль В. Право, що застосовується до зовнішньоекономічних договорів: тенденції розвитку законодавчого регулювання. *Юридичний журнал*, 2004. №2. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1020> (дата звернення 15.07. 2022).
10. Конвенція про згоду на взяття шлюбу, шлюбний вік та реєстрацію шлюбу: ООН, Міжнародний документ від 10.12.1962. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_242 (дата звернення 15.07. 2022).
11. Європейська конвенція про усиновлення дітей: Рада Європи, Міжнародний документ від 27.11.2008. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_a17 (дата звернення 15.07. 2022).
12. Європейська конвенція про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми: Рада Європи, Міжнародний документ від 25.05.1980. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_327 (дата звернення 15.07. 2022).
13. Конвенція про визнання і виконання рішень стосовно зобов'язань про утримання: ООН, Міжнародний документ від 02.10.1973. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/973_001 (дата звернення 15.07. 2022).
14. Конвенція про міжнародне стягнення аліментів на дітей та інших видів сімейного утримання: ООН, Міжнародний документ від 23.11.2007. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_1126. (дата звернення 15.07. 2022).
15. Конвенція, що передбачає єдиний закон про форму міжнародного заповіту: ООН, Міжнародний документ від 26.10.1973. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_b13349. (дата звернення 15.07. 2022).
16. Овчаренко А. Визнання реєстрації та розірвання шлюбу за двосторонніми міжнародними договорами, укладеними Україною. *Юридичний журнал*, 2010. №10. URL: <http://justinian.com.ua/article.php?id=3725> (дата звернення 15.07. 2022).
17. Конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень: ООН, Міжнародний документ від 10.06.1958. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_070 (дата звернення 15.07. 2022).
18. Кравцов С.О. Проблемні питання визнання та виконання рішень Міжнародного комерційного арбітражу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*, 2013. №1(6). URL: <http://pravoznavec.com.ua/period/chapter/53/287/9905#chapter> (дата звернення 15.07. 2022).

19. Сліпачук Т. Арбітражна угода: сучасні проблеми та тенденції. *Юридичний журнал*, 2008. №3. URL: <http://justinian.com.ua/article.php?id=2898> (дата звернення 15.07. 2022).

20. Ломжець Ю. Принципи міжнародного арбітражу як основний засіб забезпечення мирного вирішення міжнародних конфліктів. *Юридичний журнал*, 2003. №8. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=757> (дата звернення 15.07. 2022).